

Det sjuder av aktiviteter på Nestor FoU-center som har äldre i fokus. Centret är ett samarbete mellan kommunerna Haninge, Nynäshamn, Södertälje, Tyresö, Värmdö och Stockholms läns landsting. Läs om våra olika projekt och utbildningsåtgärder och mycket mer....

Äldre och läkemedel ett område i fortsatt fokus

Välj och vraka bland
våra nya publikationer

Nytt projekt om
bostadsanpassning

Stort intresse för konferensen
Äldre & läkemedel – hur gör vi?

Läkemedelsgenomgång
i primärvården

Äldre och läkemedel – ett område i fortsatt fokus

Området äldre och läkemedel är ständigt aktuellt och debatteras flitigt i media, bland vård- och omsorgspersonal, politiker och allmänhet. Ett långsiktigt arbete för att förbättra läkemedelsanvändningen hos äldre personer är nu etablerat på Nestor FoU-center.

– Vi kan fungera som en plattform och vara ett stöd i utvecklingsarbetet på läkemedelsområdet i både kommuner och landsting. Vi blir en naturlig länk mellan forskning och

praktik. Det säger Helén Lieberman-Ram, som är apotekare och projektledare på Nestor FoU-center.

Det första projektet inom läkemedelsområdet är nu avslutat. Projektet, kallat Hemma-DAKS, har handlat om att pröva en modell för läkemedelsgenomgångar (LMG). En slutrapport beräknas vara klar i mitten av oktober och kommer att finnas för beställning på Nestor FoU-centers hemsida.

Ringar på vattnet

Hemma-DAKS har blivit startskott för flera nya projekt. Ett av dessa handlar om att anpassa modellen för LMG till lokala förutsättningar utifrån lärdomar och erfarenheter från Hemma-DAKS.

– Tillsammans med verksamheterna vill vi hitta fungerande rutiner, som på sikt kan leda till att etablera ett kontinuerligt arbetssätt för läkemedelsgenomgångar, säger Anna Skarph, apotekare och projektledare på Nestor FoU-center.

Ett annat projekt, kallat *Läkemedel i hemmet*, avser att jämföra de läkemedel som finns i hemmet hos 75-åringar med de uppgifter som finns

tillgängliga i patientjournaler på vårdcentralen. Projektet beräknas starta vid årsskiftet och bygger på en tidigare pilotstudie.

Under Nestor FoU-centers arbete med läkemedel, har det framkommit att det finns ett kunskapsbehov hos äldre personer och deras närstående.

Det har resulterat i ett studiecirkelmateriale om läkemedel, vilket beräknas vara klart i oktober. Dessutom har föreläsningar om läkemedel för pensionärer genomförts i Haninge, Nynäshamn och Värmdö, och planeras i Södertälje och Tyresö under senare delen av hösten.

Behov av att i olika forum diskutera, lära nytt, och byta erfarenheter med kollegor kring frågor om äldre och läkemedel har vuxit fram. Nestor FoU-center har därför tagit initiativ till den nationella konferensen *Äldre & läkemedel – hur gör vi?* som äger rum den 14 oktober (se nedan) och vänder sig till en bred målgrupp.

– Vi utlovar en stimulerande blandning av plenumföreläsningar, presentationer av lokala projekt och tankar inför framtiden, säger Helén Lieberman-Ram.

Stort intresse för konferensen **Äldre & läkemedel – hur gör vi?**

Tid & plats: Onsdag 14 oktober i City Conference Centre, Folkets Hus, Stockholm. Under dagen varvas föreläsningar med seminarier där praktisknära arbeten presenteras. Arrangörer är Nestor FoU-center, Socialstyrelsen och Stockholms läns landsting. Mer information hittar du på www.nestor-foucenter.se.

**TA GÄRNA KONTAKT
MED OSS OM DU ÄR
INTRESSERAD AV ATT
SAMARBETA MED
NESTOR FOU-CENTER
I ETT LÄKEMEDELS-
PROJEKT!**

Helén Lieberman-Ram,
tel: 076-115 99 18

Anna Skarph
tel: 076-115 99 09

Laila Straubergs
tel: 076- 115 99 19

PROJEKT Bostadsanpassning

Bostadsanpassningsbidrag (BAB) är ett ekonomiskt bidrag som kan sökas av personer med en bestående eller långvarig funktionsnedsättning

Bidraget ska täcka kostnader för individuella anpassningar i bostaden. Kommunernas handläggare är ansvariga för beslut rörande bidraget, men även andra verksamheter och huvudmän berörs, bland annat genom det intyg som den sökande ska bifoga sin ansökan.

Likvärdig bedömning viktig

Nestor FoU-center har genomfört ett projekt med syftet att ta fram en struktur för hela processen kring BAB. Det gjordes tillsammans med personal från rehabiliteringsenheten på Nynäs Vårdcentral och handläggaren av BAB i Nynäshamns

kommun. Målsättningen var att bedömningen, handläggningen och uppföljningen ska vara likvärdig och av god kvalitet oavsett person och situation.

Resultatet en handfast modell

Inom projektet har en arbetsgrupp sett över hela processen, från första kontakt till genomförd anpassning och uppföljning.

Ämnen som diskuterades i gruppen var ansvars- och rollfördelning i processen, rutiner, bedömningsinstrument, utformning av intyg, utformning av ansökningsblankett, kommunens informationsbroshyr, lagar och styrdokument.

Resultatet av projektet är en modell och ett antal dokument med

innehåll som motsvarar de tidigare uppräknade områden.

Den framtagna modellen testades våren 2009 och en rapport kommer att publiceras på Nestor FoU-centers hemsida under hösten. Där kommer du att kunna läsa mer om resultaten, modellen och testet.

Kontakt: eva.m.karlsson@haninge.se, 076-115 99 11

Läkemedelsgenomgångar och läkemedelsberättelser i primärvården

I dag finns flera olika journalsystem inom sjukvården, men ingen automatisk överföring av information. Förskrivning av läkemedel kan ske hos olika vårdgivare utan att den ena läkaren vet vad den andra har ordinerat. Därmed kan det misstänkas att många personer använder fler läkemedel än vad deras patientansvariga läkare (PAL) känner till.

En studie bland 75-åringar i Danmark visade att PAL var ovetande om 25 procent av alla förskrivna läkemedel, 72 procent av dessa var förskrivna av andra läkare.

Läkemedelsberättelser är en kort beskrivning för patienten om vad i läkemedelsbehandlingen som ändrats och varför. I delar av Sverige används dessa framgångsrikt inom slutenvården, men så vitt vi vet används inte läkemedelsberättelser inom primärvården.

Nestor FoU-center kommer därför, i samarbete med Nynäs vårdcentral, att genomföra ett projekt där man använder sig av läkemedelsberättelser i samband med läkemedelsgenomgångar (LMG).

I projektet ingår att den äldre får träffa en apotekare på vårdcentralen

och tillsammans gå igenom använda läkemedel. Apotekaren skriver sedan ett läkemedelsutlåtande till PAL. Med utlåtandet som stöd gör PAL en LMG. Cirka två veckor efter detta träffar patienten PAL och de går tillsammans igenom läkemedelsbehandlingen. Patienten får samtidigt en ny läkemedelslista, samt en läkemedelsberättelse i de fall något läkemedel har ändrats.

Kontakt: laila.straubergs@haninge.se, 076-115 99 19

NYA PUBLIKATIONER

Välj och vraka! Här är Nestor FoU-centers nya rapporter, böcker och handledningar som du kan beställa på hemsidan: www.nestor-foucenter.se, via mail: birgitta.pettersson@haninge.se eller telefon: 076-115 99 16.

DIN PENNA BEHÖVS! – ETT STUDIEMATERIAL OM SOCIAL DOKUMENTATION

Studiematerialet är tänkt att förmedla kunskap och bidra till reflektion kring hur dokumentationen ska utformas så att den blir tydlig, följer gällande lagstiftning och blir ett redskap i det dagliga vård- och omsorgsarbetet. Studiematerialet vänder sig till omsorgspersonal och kan användas vid självstudier, utbildningsdagar, studiecirklar eller andra seminarieformer.

Inom kort publiceras även ett informationsblad om social dokumentation. Det riktar till de äldre och deras närstående och beskriver vad som dokumenteras inom äldreomsorgen och varför.

ATT ARBETA MED UTVECKLING – MODELL FÖR KOLLEGIALT UTBYTE OCH LÄRANDE

Studiematerial om hur man kan arbeta med kollegialt utbyte och lärande, såväl inom nätverk som i olika faser av ett projekt. Modellen utgår från kollegiegranskning som metod. Studiematerialet ger en introduktion till kvalitetsutveckling, kollegiegranskning och undersökningsmetodik. Det riktar sig till både projektledare och projektdeltagare.

LEVNADSBERÄTTELSE

Att skriva en levnadsberättelse är ett sätt för den äldre eller dennes närstående att berätta om betydelsefulla händelser och vad som är viktigt för honom eller henne. Detta häfte innehåller en levnadsberättelse med färdiga rubriker att fylla i. Inledningsvis beskrivs vad en levnadsberättelse är och hur det går till att skriva den.

VERKTYG FÖR INDIVIDUELL BEDÖMNING AV MAT OCH MATSITUATION FÖR ÄLDRE

Materialet innehåller instruktioner och verktyg, som finns på en medföljande cd-skiva. Det syftar till att hjälpa dig som jobbar i äldre-

omsorgen att förbättra matsituationen för de äldre. Verktøygen kan användas som utgångspunkt för att individanpassa maten och måltiderna samt för att underlätta ett strukturerat förändringsarbete.

SOCIALT INNEHÅLL – VERKTYG FÖR FÖRÄNDRING INOM VÅRD OCH OMSORG OM ÄLDRE

Handledningshäfte med verktyg och mallar, som finns på en medföljande cd-skiva. Syftet är att stödja dig som är chef inom äldreomsorg eller äldrevård och dig som vill driva utvecklingsarbete med fokus på socialt innehåll. Häftet innehåller en del teori om socialt innehåll och utvecklingsarbete, men också konkreta tips och förslag på hur ett utvecklingsarbete kan läggas upp. Till materialet finns även rapporten "Socialt innehåll – Om förändringsarbete för enhetschefer i äldreomsorgen".

AKTIVITET, DELAKTIGHET OCH EGNA ÖNSKEMÅL

Rapporten beskriver en utvärdering av utbildningsprojektet Rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt. Utvärdering är riktad till de äldre personerna och bygger på kvalitativa intervjuer och enkäten EQ-5D, som mäter hälsorelaterad livskvalitet. Resultatet visar bland annat att de äldre blivit mer delaktiga i omsorgspersonalens arbete och att deras hälsorelaterade livskvalitet ökat under projektperioden.

FALLPREVENTION – RISKFAKTORER OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA FALLOLYCKOR BLAND ÄLDRE

Boken behandlar prevention av fallolyckor utifrån naturligt åldrande, vanliga sjukdomar bland äldre människor, läkemedel och mat. Boken vänder sig till alla intresserade, men särskilt till studenter med inriktning mot vård och omsorg eller till redan yrkesverksamma. Boken kan även köpas via Liber (www.liber.se).

REHABILITERANDE OCH AKTIVERANDE FÖRHÅLLNINGSSÄTT – UTVÄRDERING AV EN UTBILDNING PÅ GOTLAND

Utbildningen Rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt genomfördes på Gotland under 2008 och utvärderades av Nestor FoU-center. Rapportens syfte är att beskriva och analysera hur deltagarna anser att utbildningen fungerat, hur de tagit till sig kunskaperna från utbildningen samt om, och i så fall hur, dessa kunskaper lever vidare i verksamheterna.

Det här är Nestor FoU-center

Nestor FoU-center är ett forsknings- och utvecklingscenter som genom praktiktäna forskning och utveckling ska bidra till:

- Att stärka kvaliteten inom äldreomsorg och äldrevård och därmed livskvaliteten för äldre personer och deras närstående.
- Att höja vård- och omsorgspersonalens kompetens.
- Att sprida resultat av forskning och utveckling inom äldreområdet.

Nestor FoU-centers huvudmän är Haninge, Nynäshamn, Södertälje, Tyresö och Värmdö kommuner samt Stockholms läns landsting. Inom ramen för olika kvalitetsarbeten etableras samarbete med universitet, högskolor, pensionärsföreningar och andra FoU-center. Kontoret är beläget vid Haninge centrum.

FYRA FOKUSOMRÅDEN

- **Forskning:** Samtliga forskningsprojekt är praktiktäna. Närheten till verksamheten ger goda möjligheter och uppslag till forskning på såväl vård- och omsorgsorganisation som personal och äldre.
- **Utveckling:** Projekt som utvecklar organisationer, rutiner och förhållningssätt genom systematiskt förbättringsarbete, handledning och metodstöd.
- **Utbildning:** Kompetensutveckling för personal inom vård och omsorg bedrivs på olika sätt, både som delmoment i utvecklingsprojekt och som riktade satsningar i form av kurser på gymnasie- och högskolenivå.
- **Informationsspridning:** Vi sprider idéer, metoder och kunskap till andra som arbetar med äldre. Det görs genom FoU-caféer, konferenser, seminarier och försäljning av rapporter, utbildningsmaterial samt broschyrer riktade till de äldre. Beställning görs på www.nestor-foucenter.se.

BYGGA BROAR OCH FÅNGA UPP IDÉER

Nestor FoU-center utformar kvalitetsarbetet inom äldreomsorg och äldrevård i samarbete och dialog med chefer, personal, de äldre personerna och deras närstående. Det är grundläggande att allt vi gör ska vara användbart och till nytta för praktiken.

Den nära kontakten underlättas genom FoU-centrets organisation. Den centrala ledningen består av chefer och kvalitetsutvecklare inom ägarkommuner och landsting.

I organisationen finns även ett seniorråd med representanter för de äldre och deras närstående. Genom kontinuerliga och täta kontakter med chefer, personal, äldre och närstående fångas lokala idéer och förbättringsförslag upp.

VILL DU VETA MER?

Gå in på Nestor FoU-centers hemsida www.nestor-foucenter.se
Kontakta också gärna FoU-chef Britt Almborg på
tfn 070-814 59 31 eller e-post: britt.almberg@haninge.se

Vad är på gång?
gå in på www.nestor-foucenter.se

NY BOK Fallprevention

Boken Fallprevention – riskfaktorer och åtgärder för att förhindra fallolyckor bland äldre vänder sig till alla som är intresserade av hur fallolyckor kan förebyggas, men särskilt till yrkesverksamma inom vård och omsorg av äldre människor.

En äldre person som råkar ut för en fallolycka och skadar sig drabbas av stort lidande och fallet kan bli början till en neråtgående spiral för hälsa och välbefinnande. Fallolyckor medför även stora samhällskostnader. En mycket stor andel av äldre som söker sjukvård på grund av en skada har fått skadan i ett fall. En person som faller och bryter höften medför en total vårdkostnad på cirka en kvarts miljon kronor. För de personer som skrivs ut från sjukhusvård ökar även behovet av socialtjänst och rehabiliteringsinsatser.

Fallprevention är mångfacetterat och boken behandlar detta utifrån naturligt åldrande, vanliga sjukdomar bland äldre människor, läkemedel och mat. En minsta gemensam nämnare för bra fallpreventivt arbete är att skapa förutsättningar för äldre personer att upprätthålla en så hög fysisk, psykisk och social aktivitet som möjligt. Boken behandlar därför även betydelsen av aktivitet.

FoU-café den 28 sept

Bedömningen av egenvård – nya föreskrifter från Socialstyrelsen

Tid: 28 september, kl. 13.30-16.00

Plats: Skärgårdskyrkan, skärgårdsvägen 252,
Värmdö

Föreläsning

Bedömningsinstrument och handledande arbete för sjukgymnaster och arbetsterapeuter

Tid: 26 november, kl. 09.00-16.00. Plats: Skär-
gårdssalen, Haninge kommunhus, Rudsjöterras-
sen 2, Handen

Ny medarbetare på Nestor FoU-center

Karin Högstedt

Projektassistent, leg. sjukgymnast.

Karin arbetar i projektet "Rehabiliterande och ak-
tiverande förhållningssätt" och med ett nätverk av
sjukgymnaster och arbetsterapeuter.

Psykisk sjukdom och psykisk ohälsa hos äldre

Det pågående projektet "Psykisk sjukdom och
psykisk ohälsa hos äldre i Haninge kommun"
går in i Steg 2 med en utbildningsdag under
hösten. Utbildningen riktas till personal från
både Haninge kommun och Stockholms läns
landsting. Innehållet i föreläsningarna kommer
bl.a. att handla om diagnoser och bemötande
inom äldrepsykiatriområdet. Tanken är att ge en
gemensam kunskapsbas till deltagarna för att
tillsammans arbeta vidare med dessa frågor.

Projektet fortsätter därefter i steg 3 med en
workshop under rubriken "Äldre personer med
psykisk ohälsa – en förbisedd grupp inom äldre-
omsorgen?". Här kommer mål för en gemensam
kompetenssatsning att diskuteras och planeras.
Susanne Rolfner Suvanto, utredare på Social-
styrelsen deltar under dagen.

Kontakt: kerstin.marthinsen@haninge.se,
076-115 99 13

Avlösning i hemmet

Nestor FoU-center sätter nu fokus på anhö-
rigfrågor i äldreomsorgen. Det finns möjlighet
till avlösning i hemmet för den som bor till-
sammans med en person som är i behov av
omvårdnad. Det är dock inte alla som utnyttjar
denna möjlighet, trots att de blivit beviljade
avlösning i hemmet. Det första steget i Nestor
FoU-centers arbete blir därför att kartlägga hur
möjligheten till avlösning utnyttjas. Studien kom-
mer att påbörjas under hösten.

Kontakt: eva.m.karlsson@haninge.se,
076-115 99 11

www.nestor-foucenter.se

Nestor FoU-center

Ansvarig utgivare:

FoU-chef Britt Almborg: tfn 070-814 59 31,
e-post: britt.almborg@haninge.se

Besöks- och postadress:

Marinens väg 30, 136 40 Handen

Redaktör:

Emanuel Åhlfeldt: tfn 076-115 99 14,
e-post: emanuel.ahlfeldt@haninge.se

VÄRMDÖ KOMMUN

Haninge
kommun

tyresö kommun

Södertälje
kommun

Stockholms läns landsting